

Suomen luonnonsuojeluliitto kansallisesta ilmasto- ja energiastrategiasta

Suomen luonnonsuojeluliiton mielestä hallituksen kansallisessa ilmasto- ja energiastrategiassa on hyviä avauksia, mutta ongelmaksi jäävät riittämättömät päästövähennys- ja energiatehokkuustavoitteet, ylimitoitettut energiankulutusarviot sekä vaatimattomat uusiutuvien tavoitteet.

Yhteenveto

- Päästöjä pitää leikata vuoteen 2020 mennessä kotimaisin toimin vähintään 30 prosenttia.
- Suomen tulee sitoutua EU:n tavoitteeseen parantaa energiatehokkuutta 20 prosentilla vuoteen 2020 mennessä.
- Uusiutuvan energian määrä voidaan helposti kaksinkertaisesta nyt esitettyyn verrattuna.
- Tuulivoiman lisärakentamistavoitteen tulee olla vähintään 4000 MW vuoteen 2020 mennessä.
- Strategiassa tulee tarkastella vaihtoehtoa, jossa ydinvoimaa ei rakenneta ollenkaan.
- Turpeen tukeminen tulee lopettaa ja turve korvata uusiutuvalla bioenergialla.
- Syöttötariffia tulisi valmistella myös puulle ja auringolle.
- EU:n liikenteen biopolttoainetta koskeva 10 prosentin tavoite tulee toteuttaa kotimaisilla jäte- ja sivuvirtaresursseilla sekä uusiutuvista energialähteistä tuotetulla sähköllä.
- Windfall-maksun käyttöönottoa kannattaisi vauhdittaa.
- Strategiassa tulisi tarkastella mahdollisuutta ottaa käyttöön ilmastolaki vuosittaisista 5 prosentin päästövähennyksistä.
- Strategiassa tulisi määritellä ilmastovaikutuksiltaan kestävä sähkönkulutuksen taso henkilöä kohden, jonka jälkeen joutuisi maksamaan lisämaksun.
- Rakentamisessa, asumisessa ja liikenteessä on mahdollista päästä voimakkaampiin päästövähennyksiin.
- Maataloudessa on useita päästöjen vähennysmahdollisuuksia liittyen elintarvikkeiden kulutukseen, esimerkiksi verotuksella voidaan suosia kasvisravintoa eläinperäisen sijaan.
- Jätteen hävittämistarkoituksessa tehtävää polttoa ei tule edistää, ja energiahäydyntäminen voi tulla kyseeseen vain poikkeustapauksessa.
- Vuotoksen ja Kollajan osalta asia on loppuun käsitelty eikä hankkeita pidä toteuttaa.

Lisätietoja:

Ilmastovastaava Leo Stranius, puh. 040 754 7371, leo.stranius@sll.fi

Ydinvoimakampanjavastaava Janne Björklund, puh. 050-5353205, janne.bjorklund@sll.fi

Ekoenergiavastaava Teemu Kettunen, puh. 041-507 6637, teemu.kettunen@sll.fi

Ympäristönsuojelupäällikkö Jouni Nissinen, puh. 040-828 1881, jouni.nissinen@sll.fi

Suomen luonnonsuojeluliitto esittää strategiaan seuraavia parannuksia:

- Suomen kannattaa jo tässä vaiheessa sitoutua päästövähennyksiin, jotka Hallitustenvälinen ilmastonmuutospaneeli (IPCC) on määritellyt välttämättömiksi vaarallisen ilmastonmuutoksen torjumiseksi. Hallituksen esittämä tavoite vähentää päästöjä 20 prosentilla vuoteen 2020 mennessä ei riitä, vaan **päästöjä pitää leikata vuoteen 2020 mennessä ainakin 30 prosentilla kotimaisin toimin** vuoden 1990 tasosta.

- Suomen tulee sitoutua EU:n asettamaan tavoitteeseen **parantaa energiatehokkuutta 20 prosentilla vuoteen 2020 mennessä** jo tässä vaiheessa. Nyt strategiassa esitetään kokonaisenergian kulutuksen energiatehokkuuden parantamista vain 10 prosentilla. Sähkönkulutuksen arvioidaan kasvavan vuoteen 2020 mennessä 98 TWh:iin, jolloin energiatehokkuuden parannus perusuraan nähden on vain 5 prosenttia. Suomen luonnonsuojeluliiton arvion mukaan pelkästään sähkönsäästöpotentiaali nyt esitetyn 5 TWh:n sijaan on vähintään 16 TWh vuoteen 2020 mennessä.¹

- **Uusiutuvaa energiaa on mahdollista lisätä 50-60 TWh vuoteen 2020 mennessä.** Strategiassa lähdetään siitä, että uusiutuvaa energiaa pystytään lisäämään vain noin 29 TWh vuoteen 2020 mennessä. Pelkästään ministerityöryhmän käsittelyssä tunnistettiin yli 50 TWh potentiaali uusiutuvien lisäämiseksi.² WWF:n selvityksen mukaan lisäyspotentiaalia on 60 TWh.³

- Hallituksen esitys tuulivoiman lisärakentamiseksi (2000 MW / 6TWh) on vain puolet siitä, mihin tuulivoimateollisuus uskoo itse pystyvänsä.⁴ VTT on arvioinut tuulivoimapotentiaaliksi vähintään 10 TWh vuoteen 2020 mennessä, josta suurin osa voidaan rakentaa merelle ja rannikkoseuduille sekä osa Lappiin ja sisämaahan.⁵ **Tuulivoiman lisärakentamistavoite tulee nostaa vähintään 4000 MW:iin vuoteen 2020 mennessä.**

- Strategian mukaan nykyisen hallituksen aikana tarvitaan periaatepäätös lisäydinvoiman rakentamisesta. Strategiassa olevat epärealistisen korkeat sähkönkulutusennusteet ja uusiutuvien energialähteiden aliarvioiminen luovat keinotekoisen tarpeen ydinvoiman lisärakentamiselle. Jopa strategiaa varten tehdyt taustaselvitykset osoittavat, että energiatehokkuus ja uusiutuva riittävät eikä ydinvoimaa tarvita. **Strategiassa tulee tarkastella vaihtoehtoa, jossa ydinvoimaa ei rakennettaisi ollenkaan.** Mikäli sähköntuotantoa halutaan lisätä, täytyy se tehdä kokonaan uusiutuvilla energiantuotantomuodoilla.

- Strategian mukaan turpeen syöttötariffi ja varastointituki jatkuu. Lisäksi turpeelta poistettiin edellisen hallituskauden aikana valmistevero. Turve on ilmaston kannalta kivihiihtäkin pahempi energiantuotantomuoto. Viimeksi Suomen IPCC-ryhmän seminaarissa vahvistettiin, että turpeen

¹ VTT (2008) Teknologiapolut 2050, WWF Virtaa tulevaisuuteen (2007), Gaia Consulting (2008).

² VTT:n Satu Helynen ilmasto- ja energiastrategian ministerityöryhmä 24.4.2008 (strategia, s.119).

³ WWF (2007) Virtaa tulevaisuuteen. Suomen kestävästi energiapolitiikan ratkaisumalleja ja niiden mahdollisuuksia.

⁴ Tuulivoima-alan toimittajat 16.8.2007 esitys: <http://www.vihreat.fi/files/liitto/Energiatyöryhmä3.pps>

⁵ VTT (2008) Satu Helynen 1.2.2008 esitys: <http://www.tem.fi/files/18619/Helynen01022008.pdf>

päästökerrointa ei ole tarvetta muuttaa.⁶ ***Turpeen tukeminen tulee lopettaa ja turve korvata uusiutuvalla bioenergialla.*** Jos turpeenpoltto korvattaisiin uusiutuvilla energiamuodoilla, Suomen energiantuotannon hiilidioksidipäästöt vähenisivät noin 20 prosenttia.⁷

- Syöttötariffi eli takuuhintajärjestelmä tulee strategiassa ainakin tuulivoimalle ja biokaasulle. Uusiutuvien energialähteiden lisäämistavoitteeseen pääsemiseksi ***syöttötariffia tulisi valmistella myös puulle⁸ ja auringolle.*** Sen sijaan turpeen syöttötariffi tulee poistaa.

- EU:n liikenteen biopolttoainetta koskeva 10 prosentin tavoite tulee toteuttaa ***kotimaisilla jäte- ja sivuvirtaresursseilla sekä uusiutuvista energialähteistä tuotetulla sähköllä.***

- Strategian mukaan valtioneuvosto arvioi erikseen windfall-voittojen tasaamismahdollisuudet ja tarpeet. Suomen neljä ydinvoimalaa keräävät vuosittain päästökaupan kautta tukiaisia 500 miljoonaa euroa. Päästökaupan hintatukea nauttii koko sähköntuotanto. Sähköyhtiöt saavat lähes kahden miljardin euron verran tukea nykyisillä päästöoikeuksien hinnoilla.⁹ Suomen luonnonsuojeluliitto katsoo, että ***windfall-maksun käyttöönottoa kannattaisi vauhdittaa.*** Näin turvattaisiin lisävaroja esimerkiksi uusiutuvan energian investointituille.

- Suomen luonnonsuojeluliitto pitää ongelmallisena, että strategian valmistelussa ministerityöryhmä kuuli tutkimuslaitosten lisäksi vain metsäteollisuuden ja isojen energiayhtiöiden näkemyksiä. Sen sijaan ***energiatehokkuustoimijoita, uusiutuvia energialähteitä edistäviä tahoja tai ympäristöjärjestöjä ei strategiaa laadittaessa ministerityöryhmä noteerannut.***

- Suomen luonnonsuojeluliitto esittää, että hallituksen strategian osana tarkasteltaisiin mahdollisuutta ottaa käyttöön ***ilmastolaki vuosittaisista 5 prosentin päästövähennyksistä.*** Näin luotaisiin selkeä päästövähennyspolku elinkeinoelämälle, ja varmistettaisiin päästövähennysten toteutuminen yli hallituskausien.

- Suomen luonnonsuojeluliitto kannattaa ajatusta, jonka mukaan strategiassa ***määriteltäisiin ilmastovaikutuksiltaan kestävä sähkönkulutuksen taso henkilöä kohden.*** Kotitalouden henkilömäärän mukaisen tason ylittävästä osuudesta joutuisi maksamaan valtiolle maksun, jonka tuotto ohjattaisiin päästövähennystoimiin. Näin sähkönkulutuksen vähentämiselle luotaisiin selkeä kannustin.

- ***Rakentamisessa ja asumisessa on mahdollisuus voimakkaampiin päästövähennyksiin.*** Uusien rakennusten tulisi vuonna 2012 tyypistä riippuen kuluttaa 50-70 % vähemmän energiaa kuin vuoden 2003 normien mukainen talo. Kaavaohjauksella rakennukset voidaan saada käyttämään

⁶ Suomen IPCC-ryhmän seminaari 31.10.2008: Turpeen ilmastovaikutusten arviointi:

http://www.fmi.fi/ilmastonmuutos/ipcc_6.html

⁷ Turpeen energiakäytön haitat – kysymyksiä ja vastauksia: <http://www.sll.fi/tiedotus/julkaisut/turpeen-energiakaytto>

⁸ Mahdollisia rajoituksia puun syöttötariffiin voisivat olla hakkuutähteet, maatalouden jätteet ja ruoaksi kelpaamattomat energiakasvit ja/tai kaikki uusiutuvalla biomassalla kaasutuskombivoimaloissa (BIGCC) tuotettu sähkö.

⁹ Päästökaupan tukiautomaatti nostaa ydinvoiman kannattavuutta (HS 23.6.2008)

uusiutuvaa energiaa. Lisäksi tarvitaan käyttäjäkohtaiset sähkön-, lämmön- ja vedenkulutuksen mittarit.

- ***Liikenteessä on mahdollisuus suurempiin päästövähennyksiin.*** Suurten kaupunkien joukkoliikennetukea kannattaa korottaa, joukkoliikenteen arvonlisäveroa alentaa ja raideliikennettä lisätä. Lisäksi voitaisiin kokeilla maksutonta julkista liikennettä ja alentaa liikenteen katonopeuksia. Ruuhkamaksu- ja tiemaksukokeilujen käyttöönottoa keskeisissä kaupungeissa ja liikenneväylillä tulisi nopeuttaa.

- ***Maataloudessa on useita päästöjen vähennysmahdollisuuksia liittyen elintarvikkeiden kulutukseen.*** Paljon kasvihuonekaasupäästöjä aiheuttaville elintarvikkeille, kuten lihalle, juustolle ja talvella kasvatetuille kasvihuonevihanneksille, tulisi asettaa erillinen haittavero tupakan ja alkoholin tapaan. Ruuan ALV tulisi porrastaa ympäristövaikutusten mukaan ja pakkauksiin tulisi saada ilmastomerkinnot ("hiilijalanjälki").

- ***Jätteen hävittämitarkoituksessa tehtävää polttoa ei tule edistää.*** Energiahyödyntäminen on perusteltua vain poikkeustapauksissa, jos se on ilmaston ja muiden ympäristötavoitteiden kannalta perusteltua. Tällöinkin jätteen energiahyödyntämisen tulee perustua sähkön ja lämmön yhteistuotantoon sekä korvata paikkakunnan kokonaisratkaisussa fossiilista energiaa. Jätteenpolttolaitokset tulisi saada päästökaupan piiriin tai asettaa niille kansallinen vero (esim. 60 e/t).

Edullisin jäte on syntymätön jäte. Jätteenpolton sijaan kannattaa kiinnittää huomiota jätteen synnyn ehkäisyyn esimerkiksi ottamalla käyttöön luonnonvaraveroja. Lisäksi voidaan tehostaa biojätteen erilliskeräystä ja biokaasulaitosten ja kaatopaikkakaasujen hyödyntämistä.

- ***Vuotoksen ja Kollajan osalta asia on loppuun käsitelty.*** Luonnon monimuotoisuudelle tuhoisia allashankkeita ei pidä toteuttaa.

Suomen luonnonsuojeluliitto ry.

Lisätietoja:

Ilmastovastaava Leo Stranius, puh. 040 754 7371, leo.stranius@sll.fi

Ydinvoimakampanjavastaava Janne Björklund, puh. 050-5353205, janne.bjorklund@sll.fi

Ekoenergiavastaava Teemu Kettunen, puh. 041-507 6637, teemu.kettunen@sll.fi

Ympäristönsuojelupäällikkö Jouni Nissinen, puh. 040-828 1881, jouni.nissinen@sll.fi

LIITE – Strategiassa esitetyt ja tunnistetut uusiutuvien energialähteiden lisäämismahdollisuudet

Energialähde (TWh)	Strategian tavoite (TWh)	VTT:n arvio¹⁰ (TWh)
Vesivoima	2,7	1-2
Kierrätyspolttoaineet ja biokaasut	1,6	4
Metsähake	13,8	11-19
Puun pienkäyttö, pelletit ja peltobiomassat, hake kiinteistöissä, maatalouden jätteet, energiakasvit	2,3	6-14
Lämpöpumput	2,6	2-5
Tuulivoima	5,9	10
Aurinkolämpö	0	0,5
Yhteensä	28,9 (TWh)	34,5 - 54,5 (TWh)

¹⁰ (1) VTT:n Satu Helynen ilmasto- ja energiastrategian ministerityöryhmä 24.4.2008 (strategia, s.119)